

Planstrategi 2040

Det gode liv i Viborg Kommune

VIBORG
KOMMUNE

Planstrategi 2040 er udarbejdet af

Viborg Kommune

Juli 2023

Layout: Sahls

Planstrategi 2040

En planstrategi er byrådets vurdering af og strategi for den brede og langsigtede fysiske udvikling af kommunen samt beslutning om, i hvilket omfang kommuneplanen skal revideres. Planstrategien følges op af den egentlige revision af kommuneplanen, kommuneplantillæg samt lokalplanlægning, landzoneadministration og øvrige konkrete indsatser. Planstrategi 2040 er den samlede strategi for kommuneplanlægningen og for Agenda 21, som er fastlagt i planloven.

Offentliggørelse

Planstrategi 2040 har været offentliggjort fra den 2. februar 2023 til den 30. marts 2023. Viborg Byråd har vedtaget ændringer til planstrategien den 28. juni 2023.

Viborg Kommune

Teknik & Miljø

Prinsens Alle 5

8800 Viborg

strategiogudvikling@viborg.dk

Indhold

Planstrategi 2040.....	3	By- og landdistriktsudvikling.....	7	Erhverv.....	25	Planstrategiens fundament.....	39
Indhold	4	Eksisterende politiske målsætninger	8	Eksisterende politiske målsætninger	26	By- og landdistriktsudvikling.....	40
Strategisk retning	5	Formål	9	Formål	27	Mobilitet.....	42
		Principper	10	Principper	28	Erhverv	45
		Princip for byfællesskaber	11	Princip for logistiske		Det åbne land	47
		Princip for planlægning		perler & erhvervsklynger	29	Revision af Kommuneplan 2017-2029.....	49
		for vækst & det gode liv	12	Princip for erhvervsudvikling i Viborg	30	Oversigt over vedtagne	
		Princip for bynære		Temaplaner & indsatser	31	kommuneplantillæg siden 2017	50
		landskaber ved Viborg.....	13			Krediteringer & referencer	51
		Princip for fortætning		Det åbne land.....	33		
		& prioriteret vækst i Viborg.....	14	Eksisterende politiske målsætninger	34		
		Temaplaner & indsatser	15	Formål	35		
				Principper	36		
		Mobilitet	17	Princip for prioritering af det åbne land....	37		
		Eksisterende politiske målsætninger	18	Temaplaner & indsatser	38		
		Formål	19				
		Principper	20				
		Princip for infrastruktur.....	21				
		Princip for cykelpendling	22				
		Temaplaner & indsatser	23				

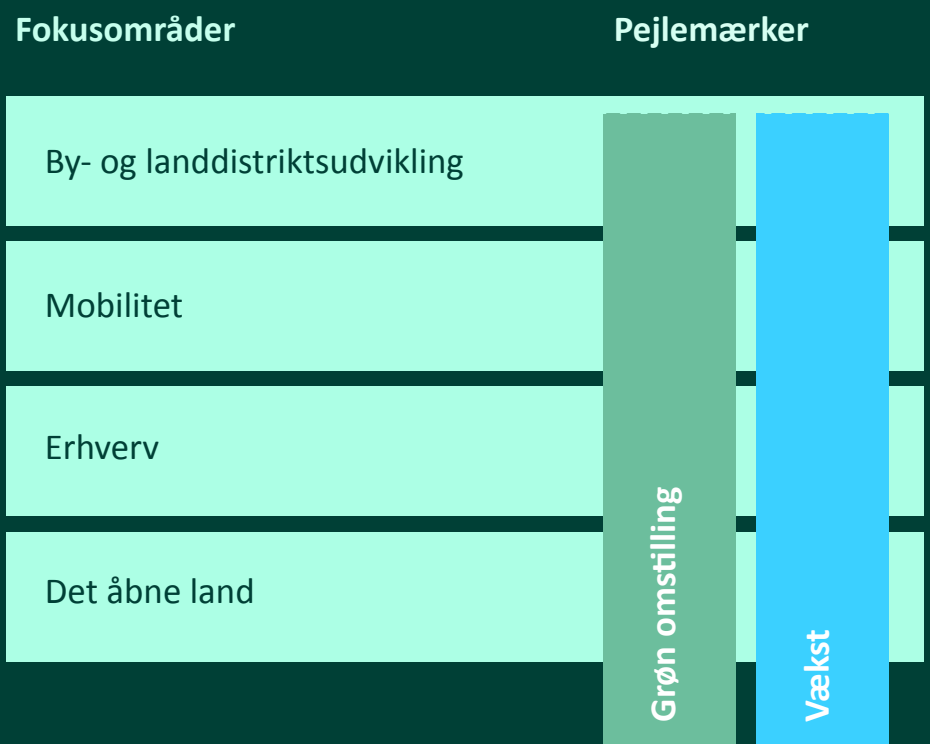
Strategisk retning

I Viborg Kommune er vi fælles om at skabe de fysiske rammer for det gode liv og udvikling i et samspil mellem den grønne omstilling og vækst.

Byrådet i Viborg Kommune ønsker med planstrategien at skabe de optimale rammer for vækst og det gode liv i hele Viborg Kommune.

Forarbejdet fortæller os, at boligbehovet vil ændre sig i fremtiden med en stigning i 50+ gruppen og de unge børnefamilier i 30erne. Begge grupper ønsker i stigende grad at bo i mindre og mere overkommelige boliger, eksempelvis rækkehuse. Ligeledes ved vi, at potentialet for vækst er forskelligt i de forskellige byer og bydele. Det skal vi udnytte samtidig med at vi planlægger for det gode liv i hele kommunen.

En stærk regional infrastruktur er en forudsætning for at lykkes. Vi vil arbejde målrettet for en styrket tog- og vejforbindelse til Aarhus samt den nord-sydgående motorvejsforbindelse til gavn og glæde for både borgere og virksomheder.

I det åbne land er der pres på arealerne, og vi vil med planstrategien skabe rammer for den gode balance mellem natur, energiproduktion og landbrugsjord. Det gode liv handler også om grøn omstilling til en bæredygtig fremtid!

Viborg Kommune er ådalenes og hedesletternes land – lige der hvor den jyske højderyg skiller øst-, vest- og nordjylland. Egnen karakteriseres af brede og lange ådale, store søer, store skove og store landbrugsarealer. Det er et særligt landskab, som giver os gode muligheder for at bo, producere og opleve, men vi skal også passe på den natur, det landskab og den kulturarv, som gør det til noget særligt.

By- og landdistrikts- udvikling

VIBORG
KOMMUNE

Eksisterende politiske målsætninger

Sammenhængsmodellen

Årlig **befolkningstilvækst** på mindst 0,5% (svarende til knap 500 indbyggere pr år)

Vi ønsker **vækst i alle lokalsamfund** over 200 indbyggere

Konstitueringsaftale

Der skal være sammenhængskraft imellem **land og by**

Arkitekturpolitikken er et centralt redskab i vurdering af nyt byggeri og nye byområder

Fritid, idræt og kultur ses som en investering i et godt sted at leve og bo- og derved som et godt "bosætningsværktøj"

Forstærket indsats i forhold til at **tiltrække turister og oplevelser** til Viborg. Her med et særligt fokus på at færdiggøre Domkirkeområdet samt natur-, kultur- og udendørsliv

Klimaplan 2022-2050

Kommunens rammer for udvikling af **attraktive og velfungerende byer og landområder** bidrager til den grønne omstilling og reduceret klimabelastning. Dette gøres f.eks. gennem byfortætning, materialevalg og jordhåndtering

Kommuneplanen og nye lokalplaner skal som udgangspunkt sikre, at der ikke sker byudvikling i områder med risiko for **oversvømmelse eller terrænnært grundvand**

Formål

1

Skabe **bæredygtige** byer og landdistrikter både socialt og klimamæssigt i balance mellem at prioritere byvækst og det gode liv.

2

Bygge videre på landdistrikters, bydeles og byrums **forskellige kvaliteter** som f.eks. kulturarv, arkitektur eller landskab, der tilsammen tilbyder en variation af muligheder og skaber attraktive rammer for det gode liv – både sammen og hver for sig.

3

Udvikle og omdanne bolig- og erhvervsområder for at sikre et markedssvarende udbud af attraktive boligområder.

Principper

Fortætning

Byvækst skal i højere grad ske ved fortætning og byomdannelse og i mindre grad ved inddragelse af ny jord. Når ny jord inddrages, skal arealudnyttelsen optimeres ved øget tæthed og mindre boligstørrelser

Prioriteret vækst

Udlæg af boligområder skal være i overensstemmelse med efterspørgsel og forventninger til fremtiden

Bynære landskaber

Natur, rekreative områder, klimaløsninger og andre grønne kvaliteter i og på kanten af byerne skal forenes med byudvikling- i Viborg by som det blå-grønne Ø

Forebyggelse mod klimaforandringer

Områder med risiko for oversvømmelse og højtstående grundvand skal som udgangspunkt friholdes for byvækst, medmindre der planlægges for afværgeforanstaltninger, og byvækst må ikke medføre øget risiko for oversvømmelse

Vækstbyer

Viborg, Løgstrup, Rødding, Tapdrup og Ravnstrup samt Bjerringbro og opland synes at have særlige vækstpoterentialer, som skal undersøges nærmere

Vækstakser

Fortætning og byomdannelse i Viborg skal primært ske langs tre vækstakser, som skal medvirke til at koble byvækst og mobilitet. Vækstakser skal rumme en blanding og koncentration af byens funktioner

Byfællesskaber

Landdistrikternes udvikling skal bygge på fællesskaber mellem områdernes byer og tage afsæt i et samspil af deres forskellige kvaliteter og selvgroede initiativer

Det gode liv

I byer og landdistrikter uden naturligt vækstpoterentiale skal der med udgangspunkt i de stedbundne kvaliteter skabes rammer for det gode liv

Mangfoldige byer

Byens funktioner i byer, bydele og byrum skal så vidt muligt blandes, så funktioner tilsammen bidrager til en levende by

Forskellige boligtyper

Boligområder skal rumme en blanding af boligtyper, så der opnås blandede byområder

Arkitektur

Arkitektonisk kvalitet skal indtænkes i al planlægning

Bykvalitet

Byrum skal danne attraktive rammer for byliv, og kulturmiljøer skal bevares og aktiveres uden at gå på kompromis med de stedlige kvaliteter

Bosætning og turisme

Bosætning og turisme i hele kommunen skal understøttes ved at udvikle Viborg midtby med udgangspunkt i styrkepositioner som Domkirke kvarteret, Hærvejen og Unesco Creative City

Princip for byfællesskaber

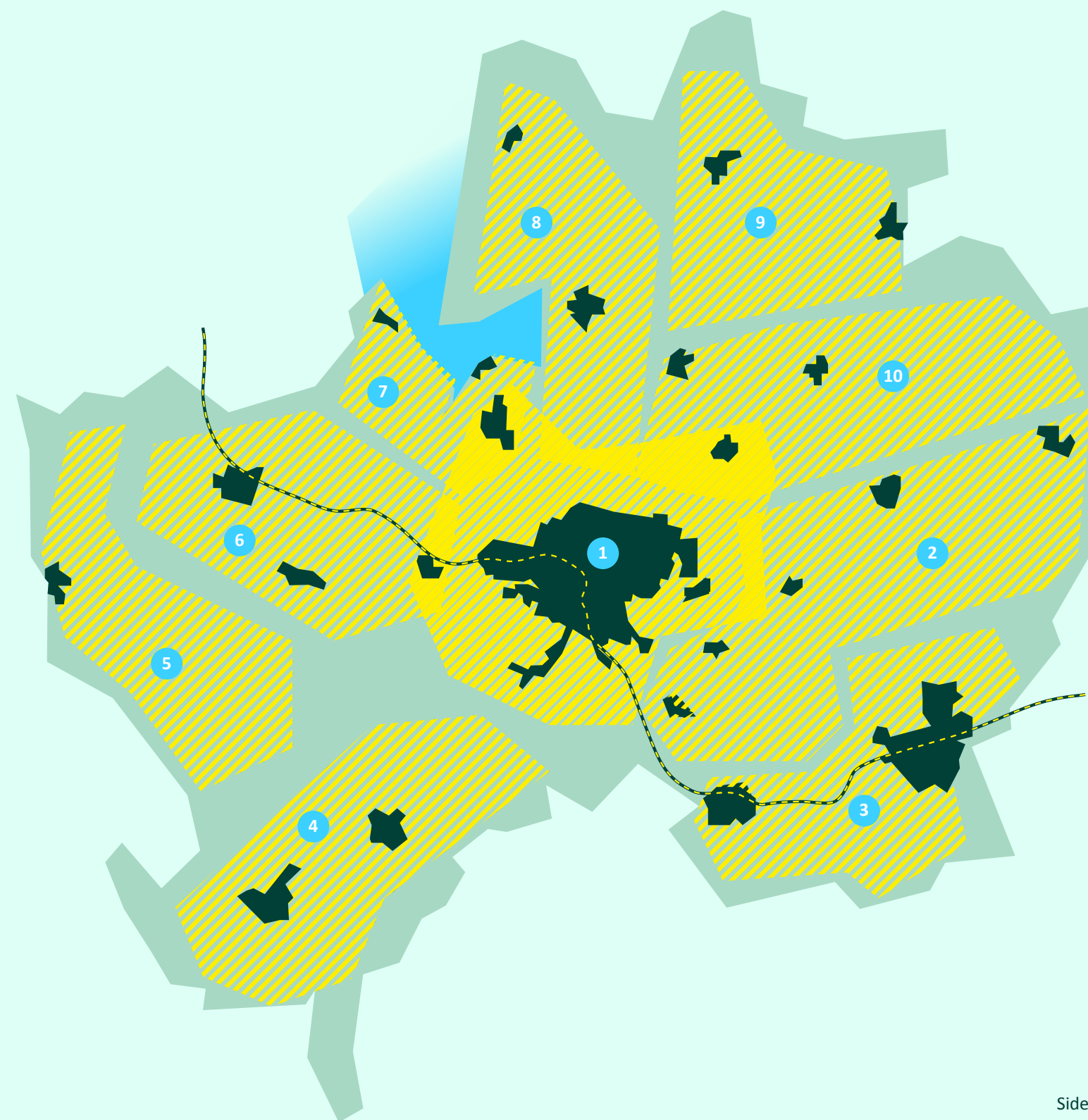
Viborg Kommune består af den centralt beliggende hovedby Viborg samt Bjerringbro og en række større og mindre byer i landdistrikterne. Stedlige kvaliteter som f.eks. unikke landskabstræk, kulturmiljøer, infrastruktur eller servicefunktioner som skole og indkøb giver byerne forskellige forudsætninger for udvikling – både som individuelle bysamfund og i byfællesskaber.

Byfællesskaber dækker over et samarbejde på tværs af bysamfund og landområder, hvor fokus er på at bruge hinandens styrker til at udvikle det enkelte bysamfund og byfællesskabet som helhed.

Byfællesskaber dækker også over, at bysamfund og landområder kan have samme sammenlignelige forudsætninger som f.eks. landskabstræk, der kan danne grundlag for et samarbejde i et byfællesskab.

Byfællesskaber bidrager til den store fortælling om Viborg Kommune. Byrådet vil understøtte udviklingen af såvel stedbundne som selvgroede byfællesskaber. Ravnstrup, Løgstrup, Rødding og Tapdrup har en dobbeltrolle – dels som forstæder til Viborg, dels som selvstændige bysamfund i landdistriktet.

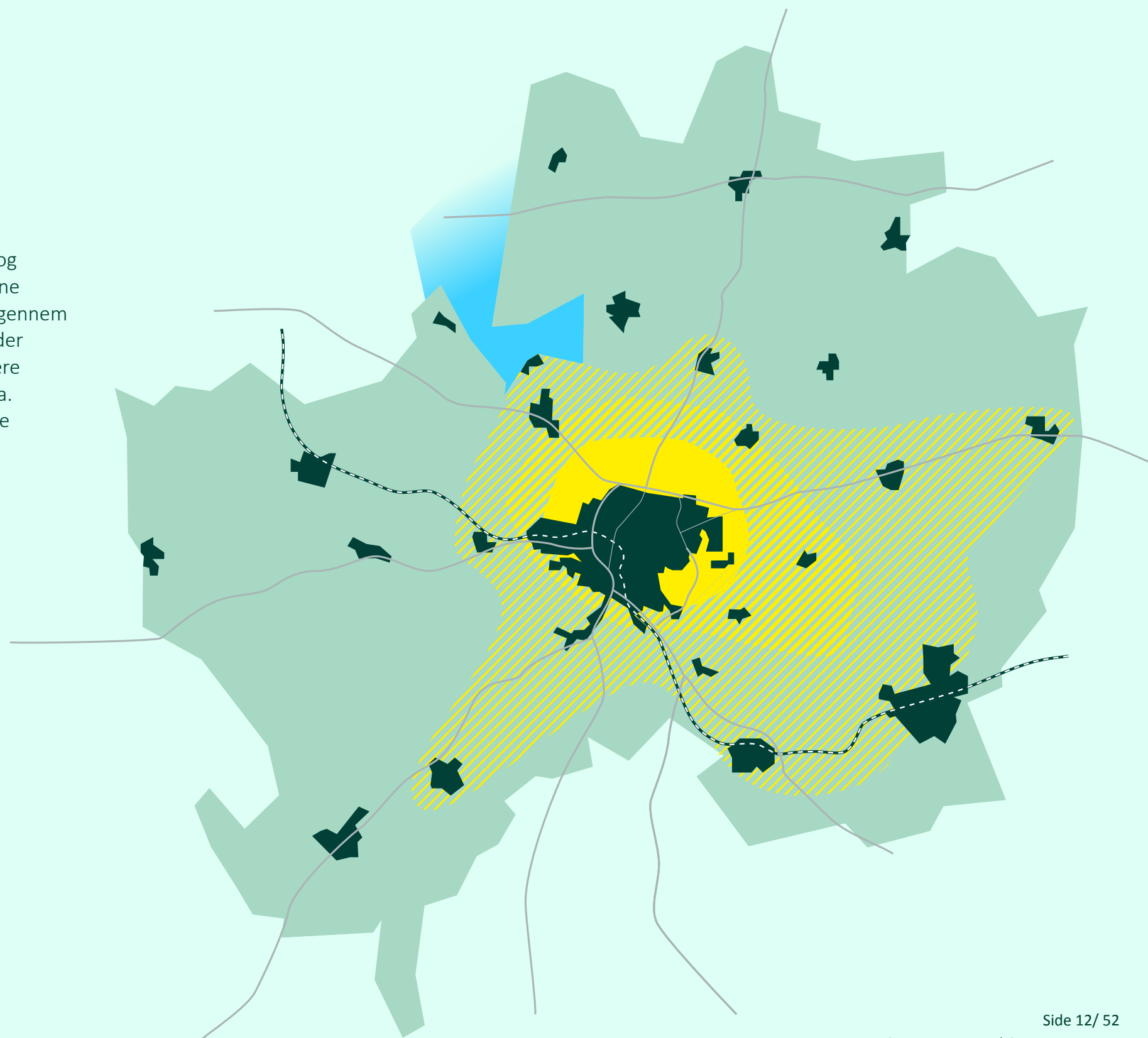
- Eksempler på byer med fælles landskabstræk, der kan danne grundlag for byfællesskaber
- 1 Bydannelse omkring skove, heder, vandløb og søer, Det blå-grønne Ø
- 2 Landbrugs- og ådalslandskab, Nørreå
- 3 Faldborgdalen med stationsbyer, Gudenåen
- 4 Hedeslette og ådalslandskab, Karup Å
- 5 Landbrugs- og ådalslandskab, Karup Å
- 6 Israndslandskab med stationsbyer
- 7 Fjord- og ådalslandskab, Jordbro Å
- 8 Fjord- og ådalslandskab, Skals Å og Simested Å
- 9 Landbrugslandskab med søer og vandløb, Skals Å
- 10 Herregårdslandskab med skove, søer og landbrugsarealer

Princip for planlægning for vækst & det gode liv

Der er et naturligt vækstpoteiale i Viborg med omkringliggende byer og i den sydøstlige del af kommunen. Ravnstrup, Løgstrup, Rødding og Tapdrup har et særligt vækstpoteiale som forstæder til Viborg og skal derfor indgå i en samlet strategi for udviklingen af Viborg. Tilsvarende har Bjerringbro med opland et vækstpoteiale, bl.a. grundet stort serviceudbud og naturskøn placering i pendlingsafstand til Aarhus, Silkeborg og Randers. Byrådet ønsker med en byvækststrategi at give Bjerringbro et særligt fokus.

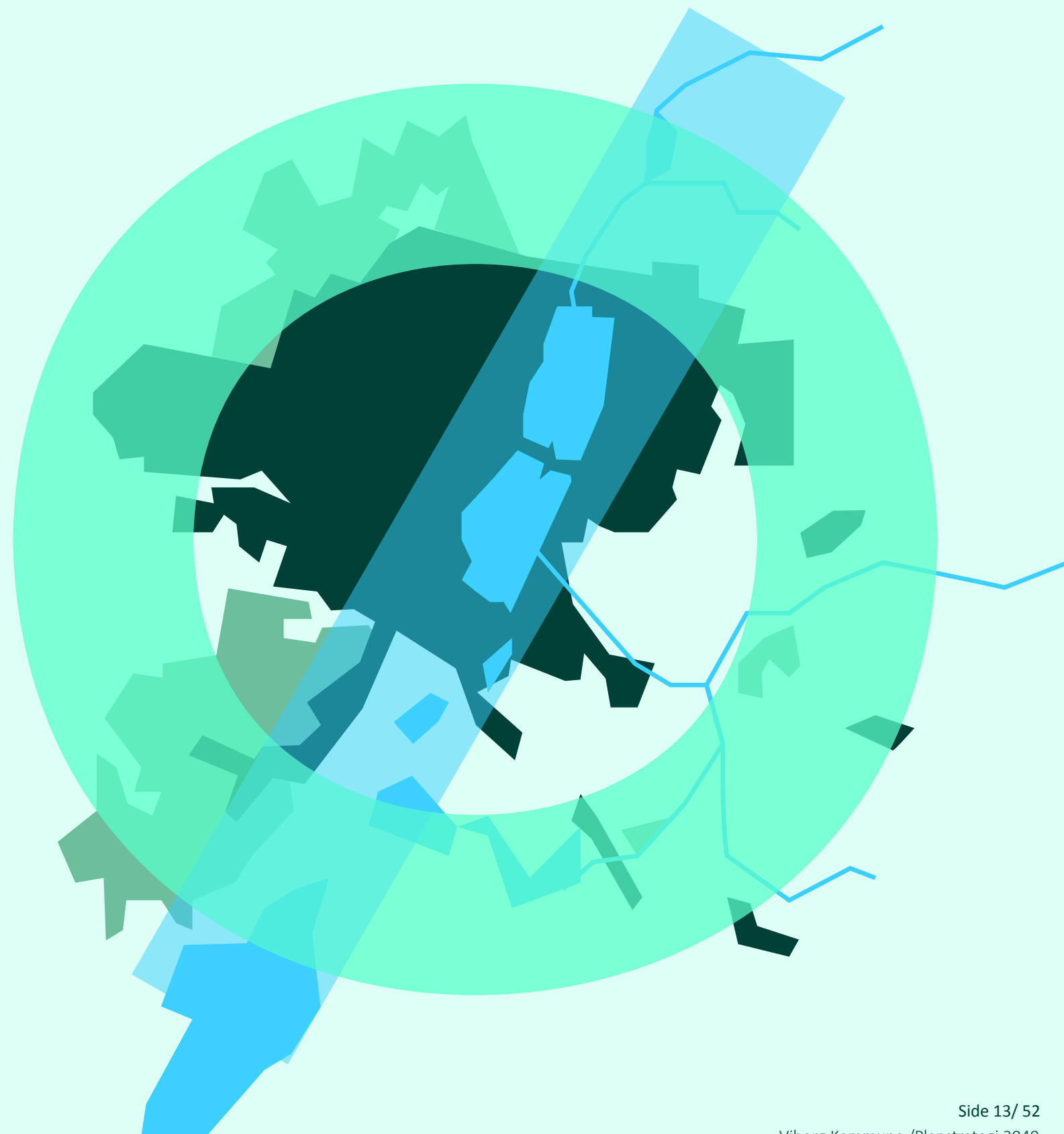
En boligbehovsanalyse kan afdække Viborgs og øvrige byers vækstpoteiale og dermed danne grundlaget for at skabe en balanceret vækst gennem kommuneplanens arealudlæg. I det omfang der ikke er et naturligt vækstpoteiale vil der være fokus på at skabe rammer for det gode liv bl.a. gennem lokale udviklingsplaner og de stedlige kvaliteter.

 Områder med vækstpoteiale

Princip for bynære landskaber ved Viborg

Det bynære landskab omkring Viborg – også kaldet det blå-grønne Ø – er det bærende princip for, at der ved byvækst i og omkring Viborg by fastholdes en nær adgang til bynære landskaber. Det blå-grønne Ø består af en grøn ring af skove, enge, moser, bakker og slugter, som ligger rundt om Viborg by, samt af et blåt bånd af søer, vandløb og moser, som gennemskærer byen. Princippet om at forene bynære landskaber med byvækst gælder også for kommunens øvrige byer. Adgangen til de bynære landskaber er en væsentlig del af attraktive rammer for det gode liv.

Princip for fortætning & prioriteret vækst i Viborg

En strategi for udviklingen i Viborg skal tage udgangspunkt i, at byvækst i højere grad sker ved fortætning af den eksisterende by inden for den grønne ring og i mindre grad ved inddragelse af ny jord. Fortætningen skal koncentreres i tre vækstakser, som er forbundet med handels- og stationsområdet. Vækstakserne skal rumme en blanding og koncentration af byens funktioner,

herunder knudepunkter i mobilitetsnettet. Fortætning og omdannelse skal ske med udgangspunkt i Viborgs bygningskala og sikres en grøn karakter. Fremadrettet vil Hald Ege og Bruunshåb blive betragtet som en del af Viborg by. Den langsigtede byvækst skal ske i retning mod Taphede, Viborg Nord og Vedsø-området.

← Vækstakse

← Langsigtet vækstretning

● Handels- og stationsområde

Områder med byomdannelses- og fortætningspotentialer

1 Tidligere handelsskole

2 Området ved Vestre Landsret og HedeDanmark

3 Butiksområdet i Asmild samt Overlund Skole

4 Randersvej

5 Butiksområdet i Overlund

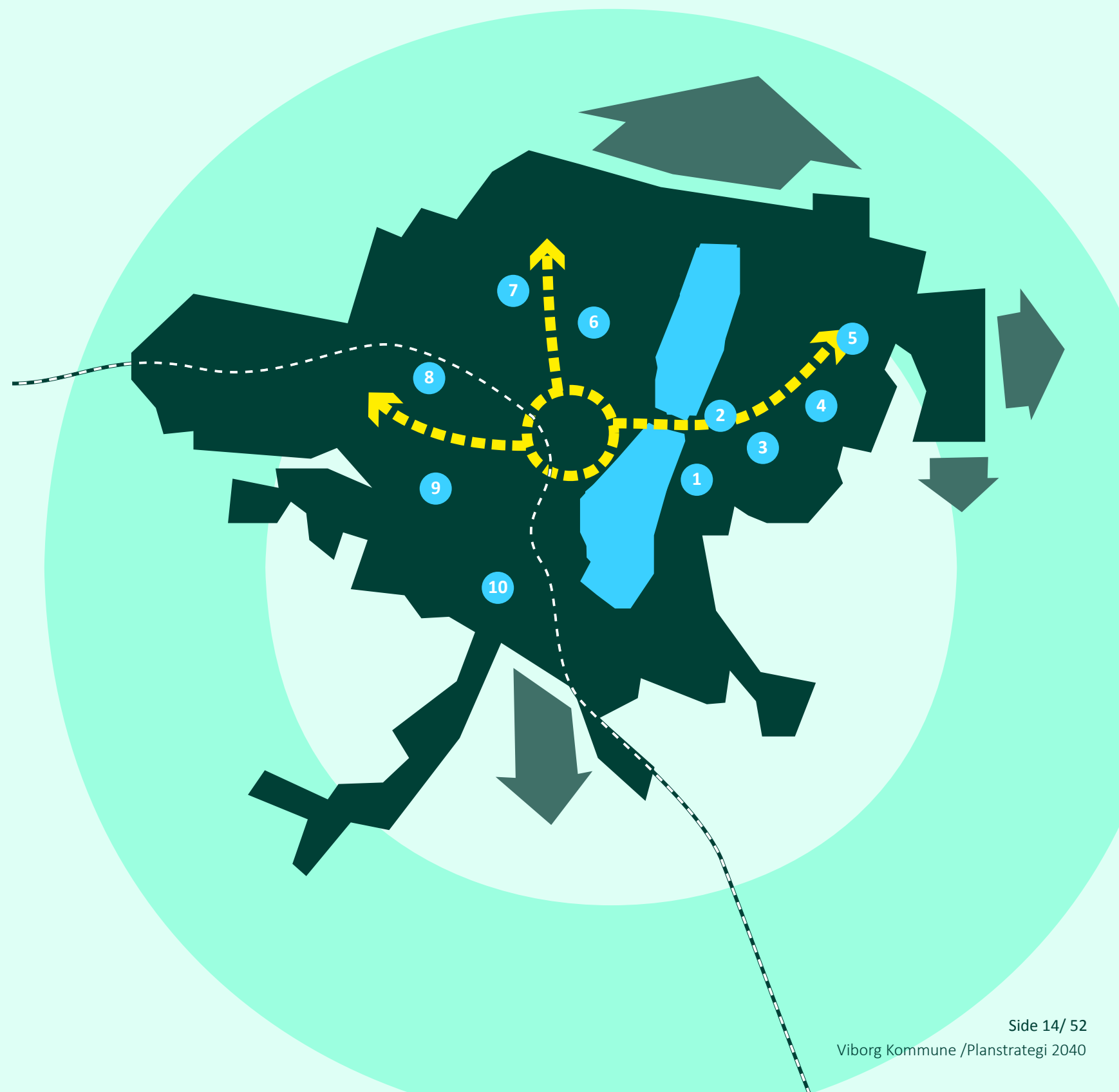
6 Kaserne- og stadionområdet

7 Håndværkerkvarteret

8 Området ved Katmosevej

9 Fuglebakkekvarteret

10 Butiksområdet ved Koldingvej

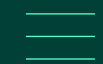

Temaplaner & indsatser

* Planlovskrav

Mobilitet

VIBORG
KOMMUNE

Eksisterende politiske målsætninger

Sammenhængsmodellen

Infrastrukturen til og fra Viborg Kommune og internt i kommunen forbedres

Mindst 85% af alle borgere i Viborg Kommune er **fysisk aktive** i 2025

Konstitueringsaftale

Løbende opfølgning på **tidssvarende infrastruktur** til og fra Viborg Kommune med blandt andet opgradering/udbygning af rute 26 til/fra Århus

Klimaplan 2022-2050

En god dækning med **ladestandere** gør det let at vælge eldrevne køretøjer

Viborg Kommune som geografisk område skal i 2030 have **reduceret drivhusgasudledningerne** med 70% i forhold til 1990

20% af alle rejser sker på **cykel**

Kommunens rammer for udvikling af attraktive og velfungerende byer og landområder bidrager til den **grønne omstilling** og **reduceret klimabelastning** f.eks. gennem byfortætning, materialevalg og jordhåndtering

Formål

1

Forbedre regionale sammenhænge

ved optimering af togforbindelser, udbygning af rute 26 og anlæg af en ny midtjysk motorvej, og dermed skabe hurtige forbindelser til større byer som f.eks. Aalborg og Aarhus.

2

Aflaste presset og øge fremkommeligheden

på eksisterende infrastruktur ved at etablere en østlig omfartsvej mellem den østlige del af Viborg og rute 26.

3

Fremme en mere bæredygtig transportadfærd,

hvor flere tager cyklen og elcyklen, så CO₂-aftrykket begrænses og sundheden højnes.

4

Fremme grøn omstilling af personbiler.

5

Gøre det nemmere at kombinere transportformer.

Principper

Infrastruktur

Ny og udbygget infrastruktur skal aflaste og skabe bedre sammenhænge

Logistiske perler

“Logistiske perler” i eller nær krydsninger mellem midtjysk motorvej, østlig omfartsvej og hovedveje skal identificeres og udpeges til facadevirksomheder, logistikvirksomheder og servicefunktioner, der har behov for og gavn af profilering og nærhed til den overordnede infrastruktur

Cykelpendling

Eksisterende og ny cykelinfrastruktur skal gøre det attraktivt at vælge cyklen, og byer uden et udbygget cykelpendlerstinet skal kobles på den overordnede cykelinfrastruktur både inden for og på tværs af kommunegrænser

Attraktiv cykelparkering

Øget fokus på etablering af attraktive cykelparkeringspladser ved knudepunkter, arbejdspladser, offentlige funktioner, detailhandel og rekreative områder

Kombination af transportformer

Knudepunkter skal understøtte muligheden for at kombinere transportformer og for placering af ladestandere

Parkering for el-biler

Begrænse væksten i parkeringspladser og prioritere parkeringsmuligheder for el-biler og andre miljøvenlige køretøjer

Ladestandere

Udbygge antallet af offentligt tilgængelige ladestandere til el-cykler og el-biler i det offentlige rum og tæt ved boligområder med fællesparkering

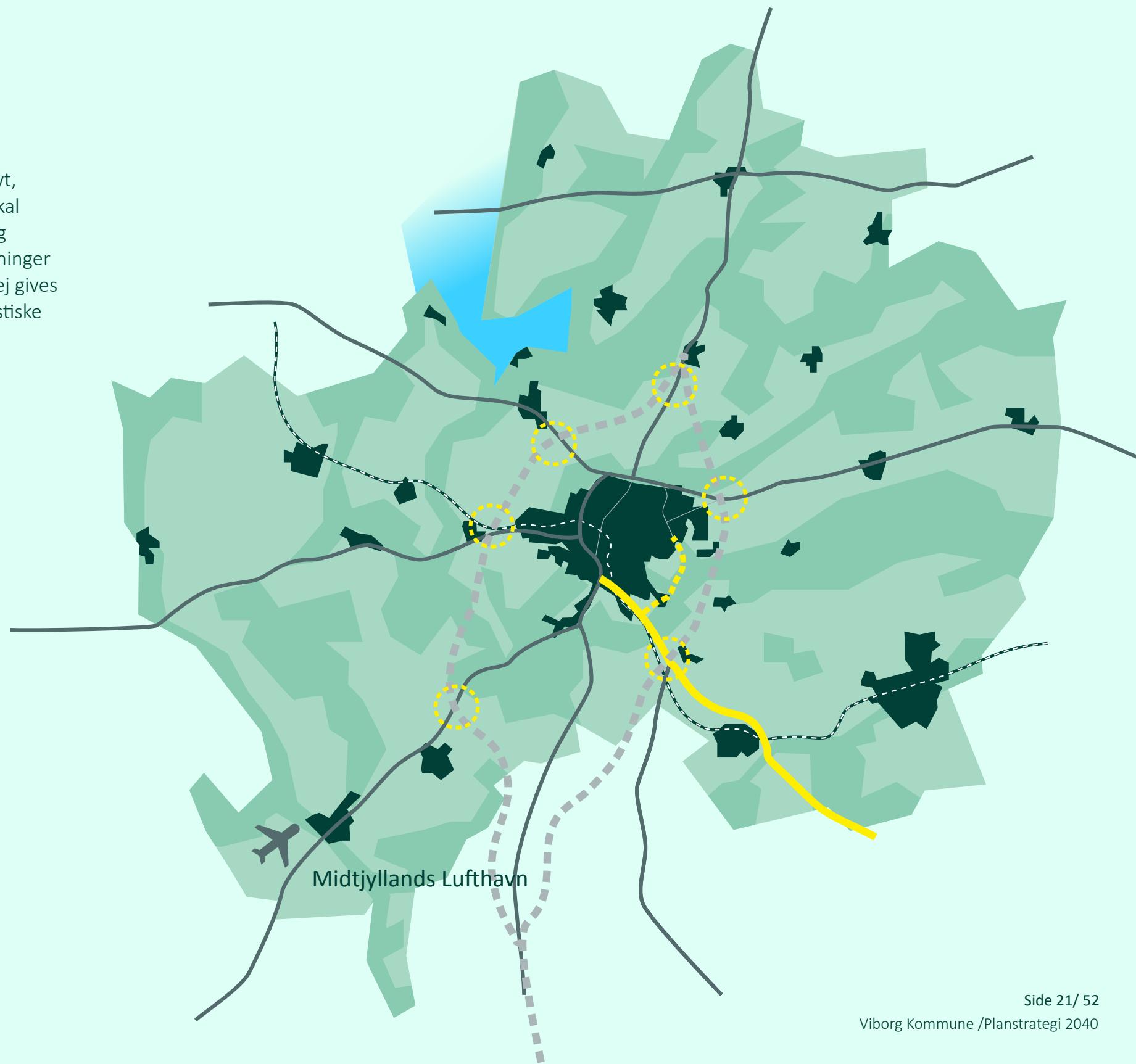

Princip for infrastruktur

Primære vejforbindelser, ny midtjysk motorvej, jernbanen og rute 26 giver hurtig adgang på tværs af kommunegrænser og regioner. Fremkommelige regionale sammenhænge er afgørende for at kunne tiltrække og fastholde borgere og arbejdskraft. Byrådet vil derfor arbejde for etablering af en ny midtjysk motorvej, opgradering af rute 26 mod Aarhus og forbedrede togforbindelser f.eks. i form

af flere afgange, gennemkørende tog og et nyt, direkte tracé. Anlæg af en østlig omfartsvej skal aflaste Viborg by, Bruunshåb og Rindsholm og skabe nemmere adgang til/fra rute 26. Krydsninger mellem hovedveje og en ny midtjysk motorvej gives en særlig opmærksomhed mod at skabe logistiske perler.

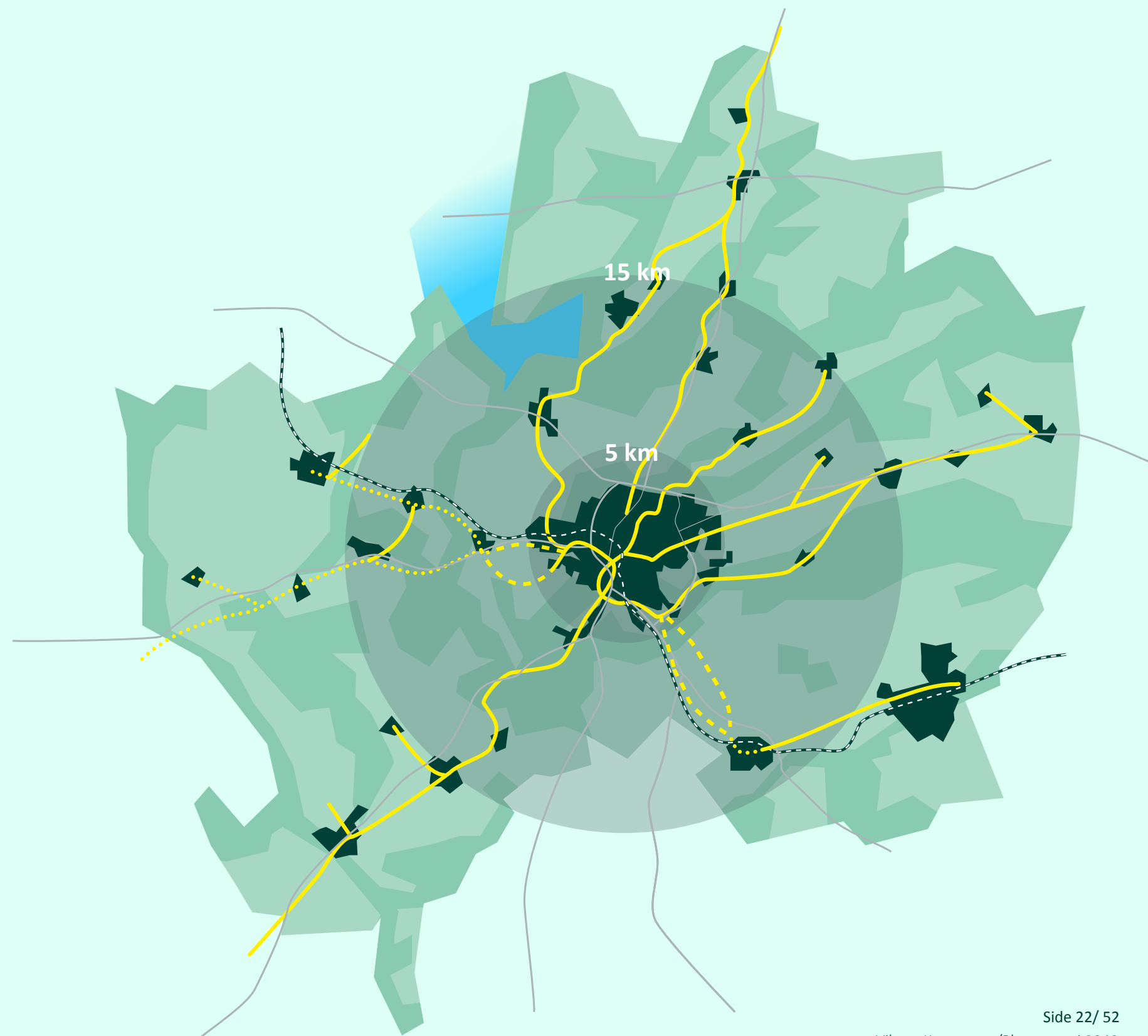
- Logistiske perler
- ▬ Rute 26 mod Aarhus
- ▬ Østlig omfartsvej
- ▬ Midtjysk motorvej
- ▬ Veje
- ▬ Togforbindelse

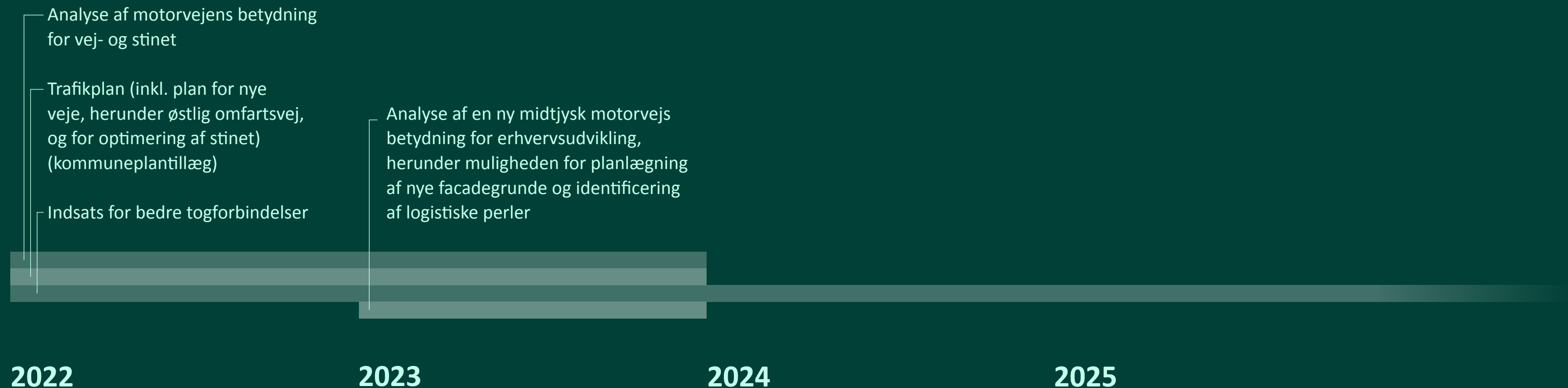
Princip for cykelpendling

Udbygning og opgradering af cykelpendlerstier i et sammenhængende netværk på tværs af kommunen skal bidrage til, at flere vælger at cykle. Prioriteringen skal ske ud fra en kvalificeret vurdering af, hvor behovet er størst. Illustrationen viser, at Viborg er tilgængelig i en acceptabel afstand, og dermed med et overkommeligt tidsforbrug, fra mange omkringliggende byer på hhv. cykel (5 km) og el-cykel (15 km).

- Cykelpendlerstier
- Forslag til nye cykelpendlerstier
- Forslag til nye cykelpendlerstier – alternativer, der skal afklares nærmere
- Togforbindelse

Temaplaner & indsatser

2022

2023

2024

2025

Erhverv

VIBORG
KOMMUNE

Eksisterende politiske målsætninger

Sammenhængsmodellen

Antallet af **arbejdspladser** stiger med 5% frem mod 2025

Konstitueringsaftale

Erhvervsklynger inden for styrkepositioner

Støtte erhvervslivet i deres **grønne forretningsudvikling** og omstilling

Løbende opfølgning på tidssvarende **infrastruktur** til og fra Viborg Kommune med blandt andet opgradering/udbygning af rute 26 til/fra Århus

En **grøn kommune**, hvor vi iværksætter initiativer som bidrager til vækst, den grønne omstilling og bæredygtighed

Klimaplan 2022-2050

Skabe et attraktivt erhvervmiljø i konstant udvikling og et dynamisk forsknings- og udviklingsmiljø med fokus på **grøn teknologi** og **bæredygtig produktion**

Kommunens rammer for udvikling af **attraktive og velfungerende byer og landområder** bidrager til den grønne omstilling og reduceret klimabelastning. Dette gøres f.eks. gennem byfortætning, materialevalg og jordhåndtering

Formål

1

Være på forkant med attraktive og velbeliggende **erhvervsområder ved en ny midtjysk motorvej**, der kan fastholde og tiltrække arbejdskraft og virksomheder.

2

Skabe og fastholde **attraktive og velbeliggende erhvervsområder** med forskellige karakteristika og identiteter, der kan fastholde og tiltrække arbejdskraft og virksomheder.

3

Samle og skabe **gode fysiske rammer** for klynger af virksomheder, der beskæftiger sig med f.eks. jura, bioøkonomi, animation, fødevarer, grøn teknologi og forsvar.

Principper

Logistiske perler

“Logistiske perler” i eller nær krydsninger mellem midtjysk motorvej, østlig omfartsvej og hovedveje skal identificeres og udpeges til facadevirksomheder, logistikvirksomheder og servicefunktioner, der har behov for og gavn af profilering og nærhed til den overordnede infrastruktur

Balanceret vækst

Udlæg af erhvervsområder skal på baggrund af en omfordeling være i overensstemmelse med efterspørgsel og forventninger til fremtiden- der fastholdes og udlægges som udgangspunkt kun arealer med henblik på lokalplanlægning til erhverv i Viborg, Bjerringbro, Møltrup og Rødkærsbro. Lokalplanlagte områder til erhverv i øvrige byer fastholdes

Byomdannelse og fortætning

Eksisterende erhvervsområder indgår som led i en langsigtet omdannelse og fortætning til andre byfunktioner langs vækstakser i Viborg

Kontor- og servicevirksomheder ved vækstakser

Kontor- og servicevirksomheder skal som udgangspunkt placeres langs vækstakser

Zonering

Erhvervsområder skal som udgangspunkt forbeholdes til de planlagte formål for at beskytte investerings- og udviklingsmuligheder

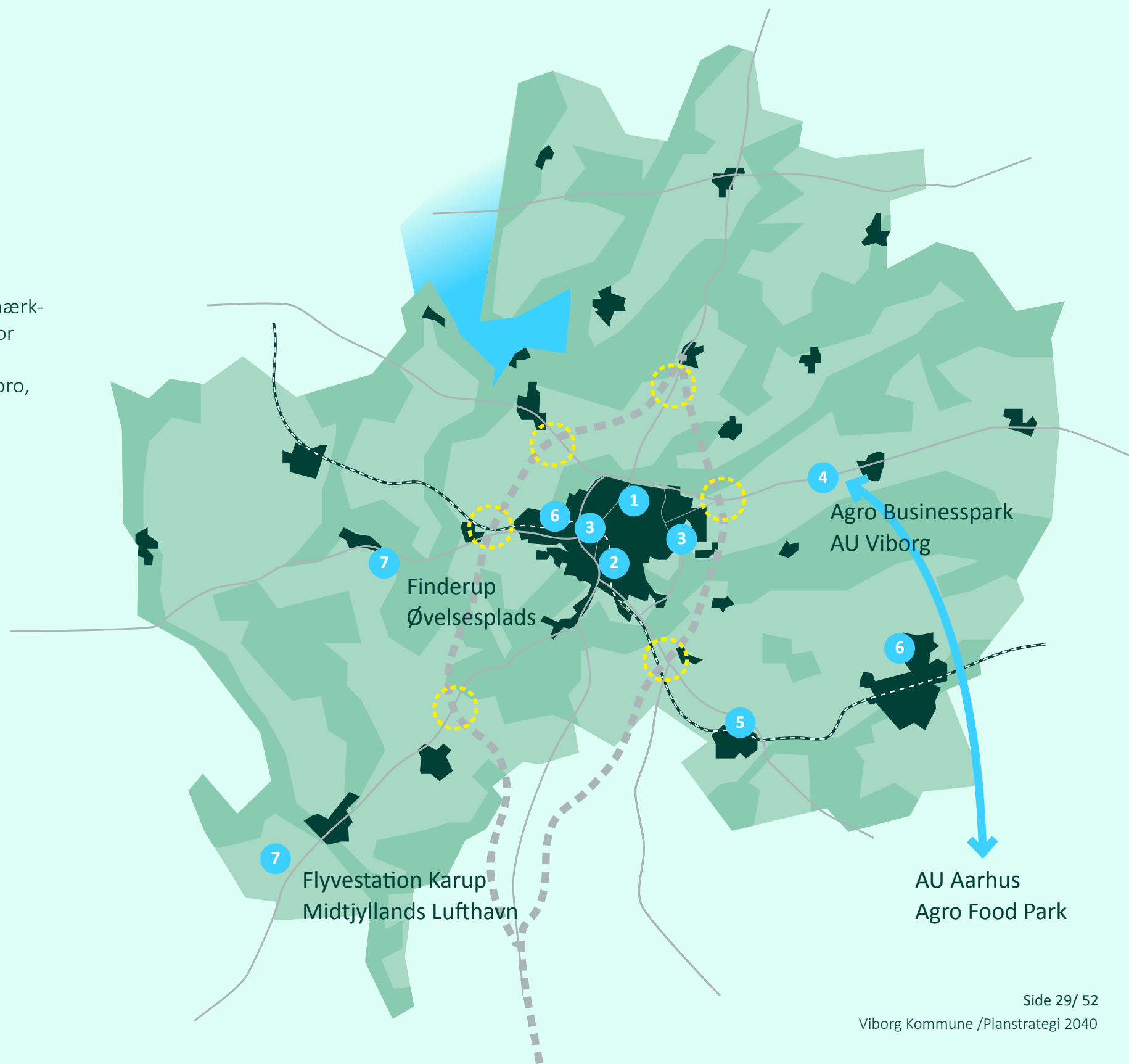
Erhvervsområder med identitet

Erhvervsområder skal udvikles og italesættes ud fra deres særlige karakteristika for at styrke deres identitet og profil

Princip for logistiske perler & erhvervsklynger

Etablering af en ny midtjysk motorvej, opgradering af rute 26 mod Aarhus og forbedret togforbindelse giver Viborg Kommune et endnu større potentiale for at fastholde og tiltrække arbejdskraft og virksomheder. Byrådet ønsker derfor at være på forkant med at have de rette områder til de rette erhvervstyper. En særlig opmærksomhed rettes mod at skabe logistiske perler i eller nær krydsninger mellem hovedveje og en ny midtjysk motorvej.

Viborg Kommune har flere specialiserede erhvervsklynger, som også rækker ud af kommunen. Byrådet vil have en særlig opmærksomhed mod at styrke de fysiske rammer for erhvervsklyngerne og mod erhvervsarealer i Viborg, Bjerringbro, Møldrup og Rødkærsbro, samt ved forsvarsarealer ved Karup og Finderup.

- Logistiske perler
- 1 Animation
- 2 Sundhed
- 3 Jura og administration

- 4 Bioøkonomi og fødevarer
- 5 Produktion
- 6 Grøn teknologi
- 7 Forsvar

Princip for erhvervsudvikling i Viborg

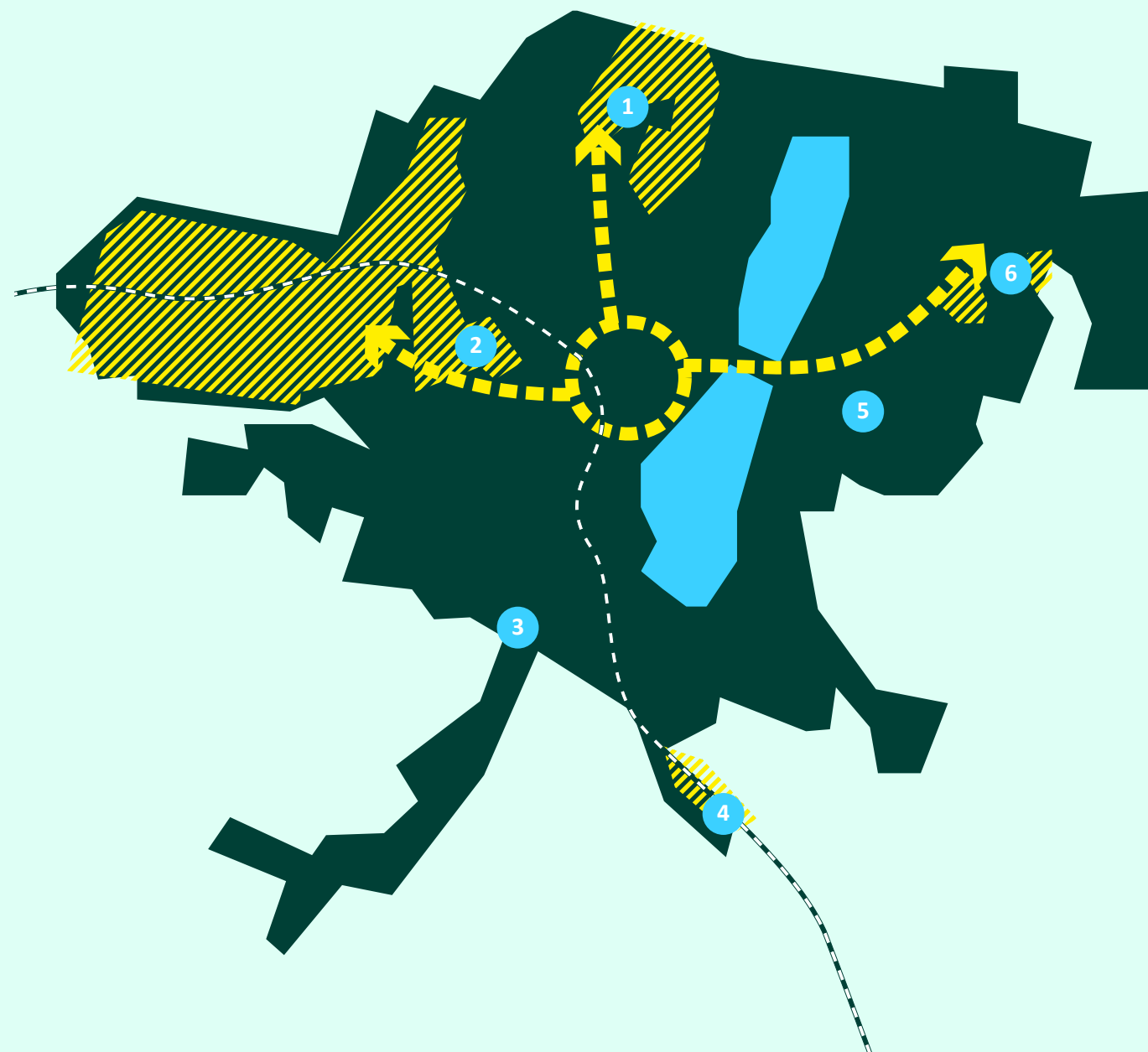
Viborg by rummer flere zoneinddelte områder til bl.a. kontor- og serviceerhverv, håndværker- og produktionsvirksomheder. Zoneringen forebygger miljøkonflikter og skal derfor som udgangspunkt fastholdes. Den er dog i visse områder under pres, hvilket kan være et begyndende tegn på et behov for en transformation. Byrådet ønsker derfor at igangsætte en undersøgelse af potentialet for at byomdanne de større, bynære erhvervsområder

ved Håndværkerkvarteret og Katmosevej. Disse opmærksomhedsområder for omdannelse ligger sammen med andre områder med fortætningspotentiale nær overordnet infrastruktur. Her skal nye kontor- og servicevirksomheder prioriteres for at skabe synergier med byens øvrige funktioner og for at koble byvækst og mobilitet. Disse vækstakser udgør dermed en strategisk brik i udviklingen af Viborg i Det blå-grønne Ø.

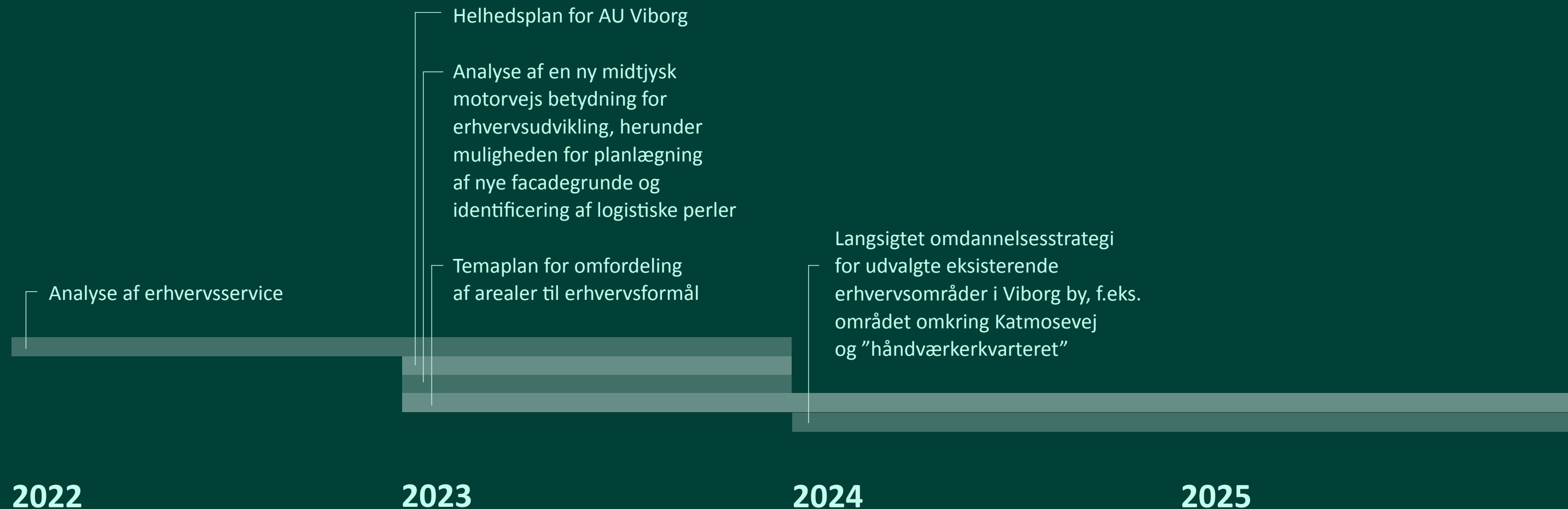
- Vækstakse
- Handels- og stationsområde
- Eksisterende erhvervsområde

Områder med byomdannelses- og fortætningspotentiale

- 1 Håndværkerkvarteret
- 2 Området ved Katmosevej
- 3 Butiksområdet ved Koldingvej
- 4 Området ved Gl. Aarhusvej
- 5 Butiksområdet i Asmild
- 6 Butiksområdet i Overlund

Temaplaner & indsatser

Det åbne land

VIBORG
KOMMUNE

Eksisterende politiske målsætninger

Sammenhængsmodellen

Mindst 85% af alle borgere i Viborg Kommune er **fysisk aktive** i 2025

Viborg Kommune som geografisk område skal i 2030 have mindst 70% af sit energiforbrug dækket af **vedvarende energi**

Viborg Kommune som geografisk område skal i 2030 have **reduceret drivhusgasudledningerne** med 70 % i forhold til 1990

Konstitueringsaftale

Særligt fokus på **outdoor-aktiviteter**, herunder udvikling af mulighederne for friluftsbadning

Klimaplan 2022-2050

Der etableres solcelleanlæg, vindmøller og biogasanlæg, så kommunen mindst bliver **selvforsynet med el og gas** (i 2030)

Alle **lavbundsprojekter** (i alt 2.726 ha), der var kendt i 2021, er gennemført i 2030. Yderligere gennemføres nye potentielle lavbundsprojekter i perioden 2030-2050 med samme CO₂-reduktion som de gennemførte projekter frem til 2030

Etablering af 950 ha **mere skov** inden 2030 og yderligere 2.350 ha mere skov i perioden 2030-2050

Landbruget skal omstilles til at være mere klima- og miljøvenligt samtidig med, at det er økonomisk bæredygtigt

Det åbne land

Formål

1

Prioritere arealer til natur, fritid, energiproduktion, bosætning, drikkevandsforsyning og fødevareproduktion, så der findes den rette balance i udnyttelsen af arealerne, som er en begrænset ressource.

2

Udbygge produktionen af **vedvarende energi**, så kommunen er selvforsynende.

3

Beskytte, genetablere og forbedre den mest værdifulde natur for at fremme **biodiversitet**.

4

Beskytte den værdifulde landbrugsjord.

Principper

VE-anlæg

Solceller, vindmøller, biogasanlæg og tilknyttede lagrings- og distributionsfaciliteter skal placeres i produktionslandskabet og om muligt samtænkes. Hensynet til energiproduktion skal afvejes i forhold til landskabsgrundlaget og værdifuld landbrugsjord

Værdifuld landbrugsjord

Værdifuld landbrugsjord i produktionslandskabet skal i videst muligt omfang prioriteres til fødevareproduktion

Lavbundsjord

Udtagning af lavbundsJORDE er et væsentligt virkemiddel til reduktion i udledning af næringsstoffer og klimagasser. Det skal ved udtagning undersøges, om arealet kan bidrage til flere formål som f.eks. biodiversitet, energiproduktion og friluftsliv

Sammenhængende og prioriteret natur

Naturområder kædes sammen til større sammenhængende områder, der udgør grundlaget for en prioriteret indsats for at højne kvaliteten af natur og som friholdes for intensivt landbrug og skovbrug

Grøn struktur

Væsentlige kystlandskaber, ådale, skove, heder og søer udgør sammen med sammenhængende naturområder kommunens grønne struktur og skal prioriteres til biodiversitet, bosætning og friluftsliv

Prioritering af drikkevandsforsyningen

Områder, hvor der indvindes grundvand til drikkevand, eller hvor der er særlige drikkevandsinteresser, skal som udgangspunkt prioriteres til at sikre den nuværende og fremtidige drikkevandsforsyning. Prioriteringen skal sammentænkes med den flersidige arealanvendelse f.eks. rekreative interesser, skov og visse former for energianlæg

Flersidig anvendelse af skov

Skoves formål varierer – hvor det er foreneligt skal en flersidig anvendelse fremmes

Rekreative stier i det åbne land

Rekreative stier skal forbinde byer med det åbne land og skabe grundlag for et attraktivt friluftsliv

Planlægning for ådale

Ådalene er udgangspunktet for en multifunktionel arealplanlægning

Det åbne land

Princip for prioritering af det åbne land

Landskabet er omdrejningspunkt for en lang række nødvendige og til tider konfliktende samfundsdagsordener som biodiversitet, klima, grundvand og drikkevand, fødevarerproduktion, energiproduktion og rekreativ adgang – kampen om arealerne. De grønne strukturer – som består af ådale, søer, skove, heder mv. – skal prioriteres til biodiversitet, landskab og friluftsliv. VE-anlæg og fødevarerproduktion skal placeres i produktionslandskabet og afvejes ift. landskabs-

grundlag, drikkevandsforsyning og værdifuld landbrugsjord.

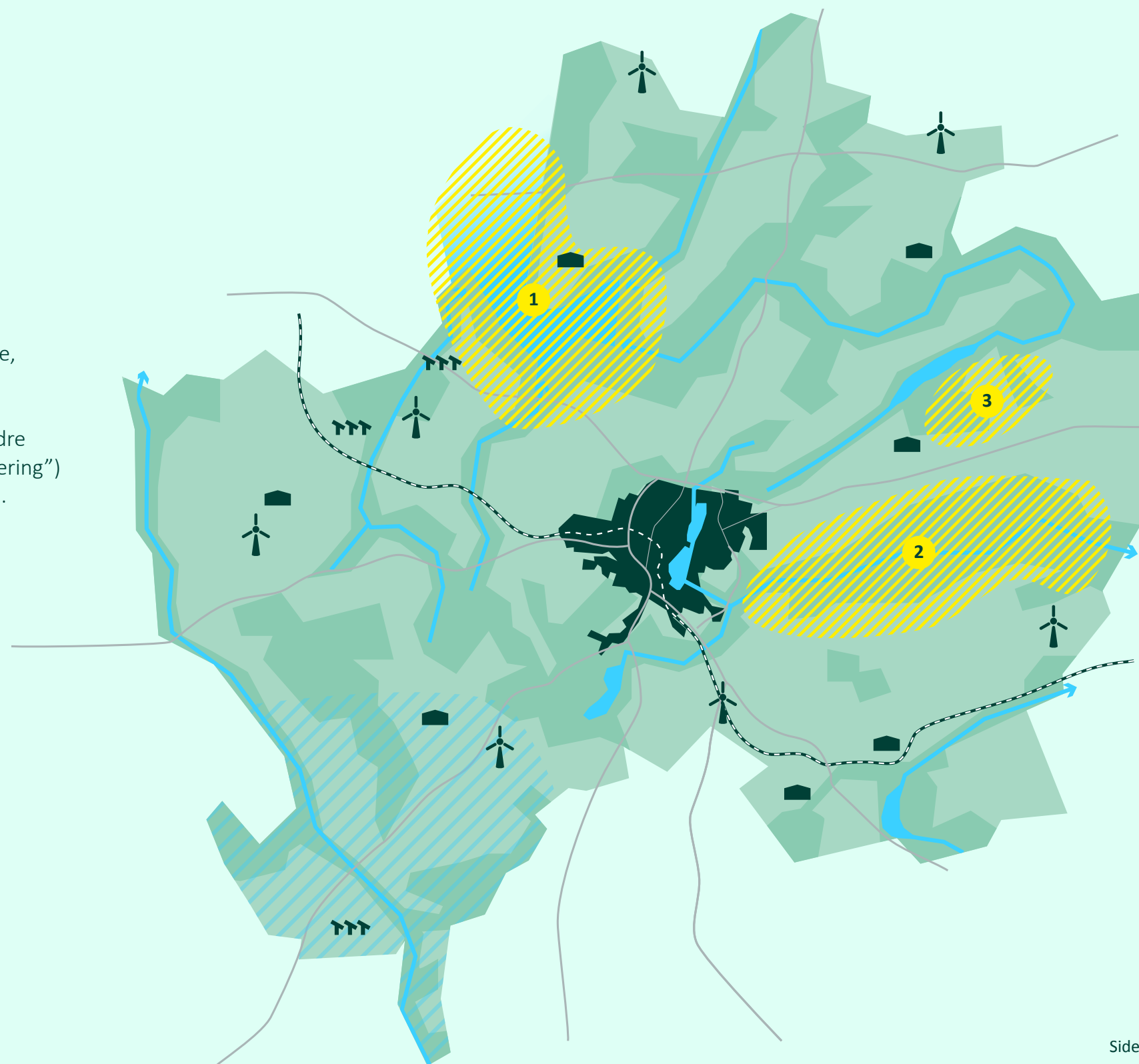
Prioriteringen af arealerne skal løses med en multifunktionel eller flersidig arealanvendelse, hvor funktionerne tillader det. En særsilt opmærksomhed gives til projektområderne Nørreådal og Hjarbæk Fjord-oplandet. Andre steder skal en ensidig arealanvendelse ("zoning") prioriteres ud fra særlige beskyttelseshensyn.

- 1 Projektområde for helhedsorienteret arealplanlægning (Hjarbæk Fjord)
- 2 Projektområde af national eller international betydning (Nørreådal)
- 3 Projektområde af national betydning (Energipark Tjele)

- Vandveje
- De grønne strukturer
- Produktionslandskab
- Hedeslette

Eksisterende VE-anlæg

- Biogas
- Vindmøller
- Solceller

Det åbne land

Temaplaner & indsatser

2022

2023

2024

2025

* Planlovskrav

Planstrategiens fundament

VIBORG
KOMMUNE

By- og landdistriktsudvikling

Forudsætninger

I gennem en længere periode er boligerne blevet større samtidig med, at der bor færre i hver bolig. En begyndende demografisk forskydning med flere ældre, flere som bor alene, flere som bor alene med børn samt en spirende interesse for bygge- og bofællesskaber stiller nu krav til andre typer af og mindre boliger

I Viborg Kommune ser vi – som i resten af landet – en dobbelt urbanisering. Dvs. at der er en generel tendens til, at folk flytter fra land til by og fra by til større by

Byerne udvikler sig forskelligt. F.eks. ligger Løgstrup på niveau med Viborg, som en af de byer, der har haft en af de største procentuelle fremgange

Der er store uudnyttede arealer til boliger særligt i Viborg, Bjerringbro, Stoholm og Skals. Dette stiller sammen med urbaniseringen og demografiske forskydninger andre krav til fordelingen af fremtidens boligtyper og arealbehov

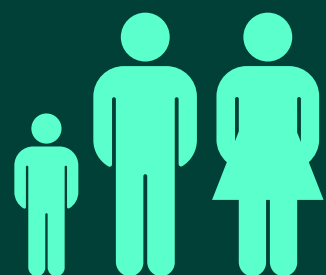
Urbanisering skaber funktionstømte bygninger og skrumpende landsbyer. Vækst i landdistrikterne er også at rydde op i tomme/nedslidte bygninger/grunde

Der er stigende efterspørgsel på at opføre dobbelt- og rækkehuse i de bynære ældre parcelhuskvarterer. Områderne har derfor potentiale for omdannelse og fortætning

Danskere foretrækker at bo, arbejde og besøge steder, der har en særlig historie eller atmosfære. De stedlige kvaliteter er med til at skabe rammerne for det gode liv

Nøgletal

Antal indbyggere

49.800

Viborg inkl. Hald Ege,
Bruunshåb og Bjerringbro

47.000

Øvrige byer og landområder

Byer med størst befolkningsvækst (2012-2022)

Viborg (inkl. Hald Ege og Bruunshåb) +3.581 **+9 %**
Tapdrup +116 **+23%**
Rødding +133 **+15%**
Ravnstrup +48 **+12%**
Hammershøj +80 **+10%**
Løgstrup +180 **+10%**

Antal byer & landsbyer

12

>1000 indbyggere

25

200-1000 indbyggere

66

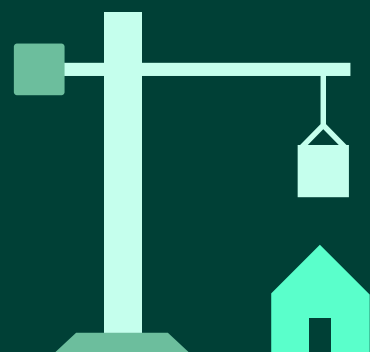
<200 indbyggere

Nyopførte boliger (2016-2020)

1.533

603 villaer
534 rækkehuse
268 etageboliger
128 kollegieboliger

Silkeborg og Horsens kommuner har opført dobbelt så mange boliger i samme periode.

Boliger & arealbehov

304 ha

Restrummelighed
i kommuneplanen

156 ha

Beregnet behov

Estimeret overskud af boliger i alt

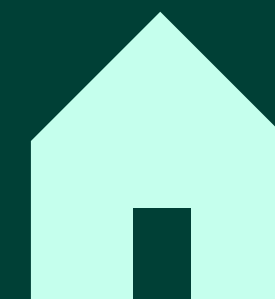
+5.400

Villa/parcelhuse +13.900

Rækkehuse -1.400

Etageboliger -5.300

Andet -1.800

Det forventede overskud og underskud af boligtyper i forhold til den kommende bolig efterspørgsel i Viborg Kommune. Både ejer- og lejeboliger indgår i tallene.

Mobilitet

Forudsætninger

Bilen er danskernes foretrukne transportmiddel – dette afspejles både i antallet af personbiler, og at der bliver flere biler pr. familie. Antallet af biler øger trængslen yderligere og lægger et pres på oplevelsen af byens rum og behovet for anlæg og drift af parkeringspladser. Desuden øges CO₂-aftrykket og støj- og luftforureningen stiger

Borgere i Viborg Kommune pendler længere end gennemsnittet af resten af landet. Flere pendler ind i kommunen end ud af kommunen. Generelt opleves 45-60 min som en acceptabel pendlingsafstand, hvilket gør, at Viborg akkurat ikke kan nås fra f.eks. Aarhus. Det øger behovet for attraktive regionale sammenhænge

Danskerne er blevet mere inaktive. Cykling som transportmiddel har potentiale til at forbedre folkesundheden i Danmark

29 % af alle ture i bil er under 20 km (samlet tur både ud og hjem). Fem km til arbejde/skole/fritidsaktivitet kan på (el)cykel gøres på et kvarter og 10 km kan gøres på en halv time. Således vil 29 % af alle ture kunne gøres på cykel inden for en overkommelig rejsetid for de fleste. Men det kræver at infrastrukturen understøtter cykling

Samkørsel, delebiler, kombinationsrejser, og eldrevne transportmidler (f.eks. biler, (lad)cykler og løbehjul) vinder frem

Den kollektive transport i Viborg Kommune omlægges fra at være serviceorienteret til blive markedsorienteret pga. dalende passagerantal

Nøgletal

Indpendling

16.600

Udpendling

14.600

9 km

Gennemsnitlig afstand til arbejdsplads for de borgere, som både bor og arbejder i Viborg Kommune

52.000

biler

i Viborg Kommune
Svarer til 1 bil pr. 2 indbyggere
(2022)

Rejsetider (tog)

Aarhus

75 min

Struer

46 min

Langå

31 min

Skive

21 min

19,4%

Af kommunenes samlede CO₂ udledning kommer fra transport
(2018)

23%

af familierne i landdistrikterne har ikke adgang til bil
(2019)

3 gange dagligt

Fly til/fra København

Pendling & arbejdskraft

375.000

arbejdspladser inden for
ca. 1 times kørsel fra Viborg by

- Viborg Kommune
- Ca. 60 min. kørsel fra Viborg by
- 1 Aalborg: 65 min.
- 2 Randers: 40 min.
- 3 Aarhus: 70 min.
- 4 Silkeborg: 40 min.
- 5 Herning: 50 min.
- 6 Holstebro: 50 min.
- 7 Skive: 30 min.
- 8 København: 50 min (fly)

Forudsætninger

Der er store uudnyttede arealer til erhverv særligt i den vestlige del af Viborg by, Bjerringbro, Rødkærsbro og Karup. Efterspørgslen efter ny erhvervsjord er størst i Viborg og som facadegrunde og til nye kontormiljøer

Kommunen oplever øget efterspørgsel på at anvende ældre industribygninger til andre formål som f.eks. service og forlystelser, hvilket kan være et tegn på, at visse erhvervsområder kan være klar til en transformation, men det kan samtidig skabe miljøkonflikter mellem eksisterende virksomheder og nye anvendelser. Desuden flytter flere kontorerhverv ud af centrum til indfaldsveje, hvilket medvirker til at "udhule" midtbyen og øge transportbehovet

Fødevarereproduktionen kan være under forandring grundet klima- og sundhedsidealer og manglen på produktive arealer, samt fødevareknaphed

Viborg Kommune har særlige styrkepositioner indenfor grøn miljø- og energiteknologi, offentlig virksomhed, jura, animation, sundhed og landbrug/fødevarer grundet et stort antal arbejdspladser eller international anerkendelse

Viborg Kommune har det næststørste antal arbejdspladser efter Aarhus i Region Midtjylland, og antallet af virksomheder stiger. Der er dog kamp om arbejdskraften, da der ligger mange arbejdspladser indenfor en acceptabel pendlingsafstand, og flere brancher oplever rekrutteringsvanskeligheder. Viborg Kommune oplever en større indpendling end udpending

Nøgletal

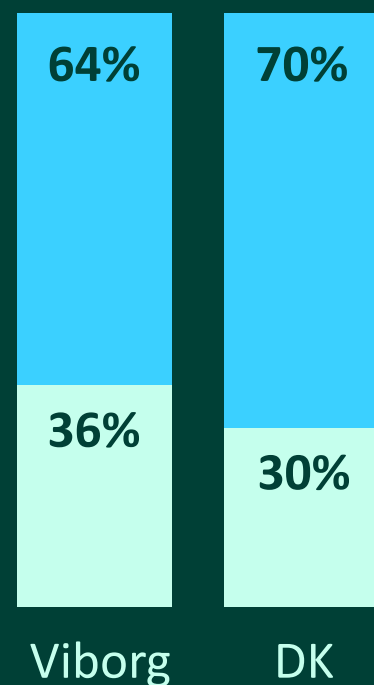
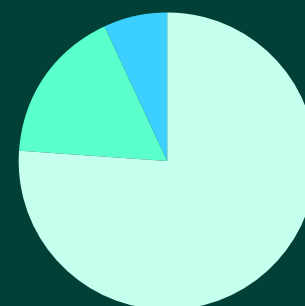
Arbejdspladser med mere end 1.000 medarbejdere

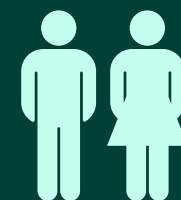
Udlagt erhvervsareal

(Restrummelighed)

- Centererhverv
121,5 ha (5 ha)
- Erhverv med særlige krav
297,8 ha (27,5 ha)
- Lettere erhverv og Erhverv
1.344,5 ha (297,7 ha)

Private arbejdspladser

Offentlige arbejdspladser

33.800

Indbyggere, der både bor og har arbejdssted i Viborg Kommune (2020)

+6,7%

flere virksomheder

5.021
2015

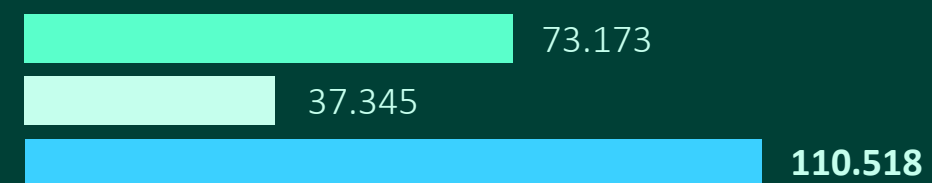
5.355
2020

Kommunalt solgt erhvervsjord, m²

2014

2022

- Viborg
- Andre byer
- I alt

Det åbne land

Forudsætninger

Global vækst i befolkningstal og levestandard, med deraf stigende forbrug, øger efterspørgslen på arealer til produktion af bl.a. energi, fødevarer, råstoffer og byggematerialer

Biodiversitetskrise og klimakrise udløser behov for natur- og klimaindsatser i det åbne land

Kampen om arealerne – Teknologirådet fremskrev i 2017 at der er behov for 140% af DK's areal, hvis målene for arealanvendelse skal realiseres

Udviklingen går fra en lineær og fossil økonomi til en cirkulær bioøkonomi (fra etårige afgrøder til flerårige afgrøder med mulighed for større produktion og mindre udledning af næringsstoffer)

Multifunktionel arealanvendelse – flere funktioner på de samme arealer og samlet fremfor spredt arealanvendelse

Multifunktionel jordfordeling – national støtteordning som forventes videreudviklet

Kvælstofudledningen til hav- og fjordområder blev reduceret med i størrelsesordenen 40% frem til slut 00'erne. Den biologiske tilstand i vandløb er forbedret siden 80'erne, men der er stadig behov for en indsats til forbedring af vandmiljøet jf. vandområdeplanerne

Forsynings- og fødevarerkrise udløser behov for store arealer til energi- og fødevarerproduktion

Der opleves større efterspørgsel på rekreative arealer til aktiviteter som mountainbike, lystfiskeri og vandring. Det øger behovet for arealer til friluftsliv

Flere virksomheder udviser samfundsansvar og kompenserer for deres miljø- og klimapåvirkninger. Flere investerer bl.a. i skovrejsning, og der søges løbende nye arealer til det

Lokale og regionale landskabsstrategier har vist sig som en god model for at arbejde med en helhedsorienteret og multifunktionel planlægning for det åbne land

Det åbne land i Viborg Kommune

Nøgletal

2.

største
kommune

i Danmark målt på areal

18,5%

skov
(2018)

41 km

Kystlinje

+1.000 km

Vandløb

70

vindmøller

Heraf 11 over 100 m

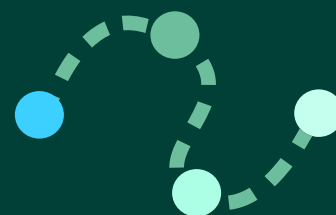
110 km

MTB-spor

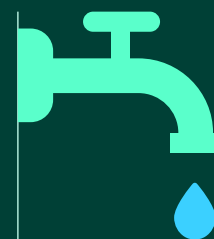
65 km

Hærvejsvandreroute

14%

Natura 2000 arealer

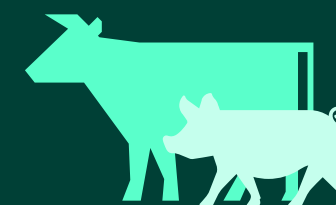

27 %

Areal som områder med
særlige grundvandsinteresser

330

Større bedrifter

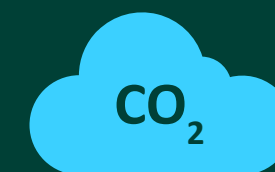
57%

Landbrugsareal
(2021)

54%

af kommunens samlede
CO₂-udledning kommer fra
landbrug og arealanvendelse*
(2018)

* Arealanvendelse omfatter både landbrugsarealer og øvrige arealer i kommunen

Revision af Kommuneplan 2017-2029

Revisionsbeslutning

Hvert af de fire fokusområder i Planstrategi 2040 giver anledning til revision af kommuneplanen. Herudover skal kommuneplanen revideres med baggrund i de seneste planlovsændringer, hvor der f.eks. stilles krav om planlægning for Grønt Danmarkskort og områder med risiko for oversvømmelse og erosion. Der er derfor behov for en fuld revision af kommuneplanen.

Byrådet lægger med Planstrategi 2040 op til en “rullende planlægning”. Dette indebærer, at revisionen af kommuneplanen samlet er:

- 1) en ny kommuneplan, hvor der samles op på eventuelle fejl og mangler samt på ønsker.
- 2) en række tillæg til kommuneplanen for geografiske områder eller temaer med udgangspunkt i planstrategiens fokusområder.

En ny kommuneplan udarbejdes i løbet af 2023 og 2024 og indledes med en idéfase, hvor borgere, erhvervslivet, interesseorganisationer m.fl. kan komme med idéer og forslag til ændringer af kommuneplanen. Der vil også blive en offentlig høring på mindst 8 uger, hvor der bliver mulighed for at komme med bemærkninger til indholdet af forslaget til en ny kommuneplan. I den resterende del af planperioden, vil der løbende blive vedtaget tillæg til kommuneplanen.

Miljøvurdering

Kommunen skal i nogle tilfælde miljøvurdere planforslag inden den endelige vedtagelse. Det fremgår af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). Der skal kun gennemføres miljøvurdering (miljørapport), hvis planforslaget antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

På baggrund af en screening vurderes, at der ikke skal udarbejdes en miljørapport. Begrundelsen er, at planforslaget:

- i sig selv ikke fastlægger en konkret anvendelse, der kan påvirke internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt
- trods indhold om bl.a. byudvikling og natur ikke i sig selv fastlægger rammer og retningslinjer for kommunens udvikling,
- i sig selv ikke fastlægger forhold der giver anledning til en væsentlig påvirkning af miljøfaktorerne.

Oversigt over vedtagne kommuneplantillæg siden 2017

Tillæg 3	Centerområde i Viborg	Tillæg 28	Boligområde i Bjerring	Tillæg 53	Boligområde i Viborg	Tillæg 77	Boligområde i Bjerringbro
Tillæg 4	Boligområde i Viborg	Tillæg 29	Vindmøller ved Vinge	Tillæg 54	Lokal udviklingsplan for Frederiks	Tillæg 78	Boligområde i Skals
Tillæg 5	Erhvervsområde i Karup	Tillæg 30	Område til almen service i Viborg	Tillæg 55	Butiksområde i Viborg	Tillæg 79	Lokal udviklingsplan for Mønsted
Tillæg 6	Centerområde i Hammershøj	Tillæg 31	Boligområde i Viborg	Tillæg 56	Centerområde i Viborg	Tillæg 80	Lokal udviklingsplan for Hjarbæk
Tillæg 7	Biogasanlæg ved Iglsø	Tillæg 32	Vindmøller ved Tolstrup	Tillæg 57	Boligområde i Viborg	Tillæg 82	Lokal udviklingsplan for Rødding
Tillæg 8	Temaplan for Bjerringbro	Tillæg 33	Boligområde i Hald Ege	Tillæg 58	Erhvervsområde i Rødkærsbro	Tillæg 87	Solceller ved Karup
Tillæg 10	Boligområde i Hald Ege	Tillæg 34	Center- og erhvervsområde i Mammen	Tillæg 59	Temaplan for kolonihaver	Tillæg 88	Erhvervsområde i Bjerringbro
Tillæg 11	Erhvervsområde ved Tange	Tillæg 35	Erhvervsområde ved Foulum	Tillæg 60	Erhvervsområde i Viborg	Tillæg 89	Boligområde i Hammershøj
Tillæg 12	Butiksområde i Viborg	Tillæg 37	Taphede	Tillæg 61	Åpromenaden i Bjerringbro	Tillæg 91	Centerområde i Viborg Vest
Tillæg 13	Centerområde i Frederiks	Tillæg 38	Område til almen service i Vammen	Tillæg 62	Boligområde i Karup	Tillæg 95	Center- og erhvervsområde i Viborg Nordvest
Tillæg 14	Centerområde i Viborg			Tillæg 64	Forsyningsanlæg i Viborg		
Tillæg 15	Boligområde i Skelhøje	Tillæg 39	Erhvervsområde i Bjerringbro	Tillæg 66	Lokal udviklingsplan for Sparkær		
Tillæg 16	Byudvikling i oplandsbyer: Bjerring, Bjerregrav, Møldrup og Løgstrup	Tillæg 40	Tilslutningspligt	Tillæg 67	Biogasanlæg ved Hærup		
Tillæg 17	Centerområde i Viborg	Tillæg 41	Boligområde i Viborg	Tillæg 68	Temaplan for detailhandel		
Tillæg 19	Boligområde i Viborg	Tillæg 42	Boligområde i Ørum	Tillæg 69	Temaplan for solenergianlæg		
Tillæg 20	Boligområde i Viborg	Tillæg 45	Område til almen service i Frederiks	Tillæg 70	Solceller ved Stoholm		
Tillæg 22	Erhvervsområde i Bjerringbro	Tillæg 46	Centerområde i Karup	Tillæg 71	Solceller ved Kvosted		
Tillæg 23	Centerområde i Viborg	Tillæg 47	Lokale udviklingsplaner for Løvel, Løvskal og Ørum	Tillæg 72	Lokal udviklingsplan for Låstrup		
Tillæg 25	Centerområde i Bjerringbro	Tillæg 48	Centerområde i Viborg	Tillæg 73	Lokal udviklingsplan for Vammen		
Tillæg 26	Boligområde i Viborg	Tillæg 50	Lokal udviklingsplan for Skals	Tillæg 74	Offentligt område i Viborg		
Tillæg 27	Erhvervsområde ved Roum	Tillæg 52	Erhvervsområde i Bjerringbro	Tillæg 75	Centerområde i Viborg		
				Tillæg 76	Udvidelse af landsbyafgrænsning for Vorde		

Krediteringer & referencer

Krediteringer

- Agro Business Park
- Anne Mette Kleis Kristoffersen
- Flemming Jeppesen
- Grundfos
- Hans Jørgen Lysholm
- Jens Lindhe
- Jesper Aagaard- Earvox
- John Madsen- Seemore
- Jonas Husballe Normann
- Kenneth Ammitzbøll
- Kim Aaen
- Lasse Hyldager
- Morten Dueholm
- Maagaard Photos
- Magnus Terp
- Nature Eyes
- Viborg Kommune

Referencer

- Befolkningsprognose, 2022, Viborg Kommune
- Danmarks Arealinformation
- Danmarks bedste friluftskommuner, 2021, Friluftsrådet
- Danmarks Statistik
- Erhvervsudvikling i Viborg Kommune 2021 og 2022, Erhvervshus Midtjylland
- Frekvens 2019 og 2021 – Viborg Kommune, Business Region Aarhus
- Hvor lang tid er danskerne villige til at pendle? 2021, Dansk Erhverv
- Kommuneplan 2017-2029, Viborg Kommune
- Kommunerapport 2021, Exometric
- Prioritering af Danmarks areal i fremtiden, 2017, Fonden Teknologirådet
- Rejseplanen.dk
- Transportvaneundersøgelsen 2020 og 2021, Danmarks Tekniske Universitet

VIBORG
KOMMUNE